

(fragmentace), přímé rušení lidmi, znečištění ovzduší, zejména kyselé deště, překážky, např. špatně rozeznatelné oplocenky z drátěného pletiva, chránící mladé stromky před okusem býložravci, nebo lana lanovek, ptačí či savčí predátoři či konkurence ze strany jelenů. Zdá se, že dopad některých ohrožujících činitelů na tetřeva hlušce se projeví výrazněji v již narušeném prostředí. Jindy má úbytek tetřeva na svědomí na první pohled přehlédnutelný faktor. Málokdo tušil, že prudký pokles početnosti reliktní tetřeví populace na severozápadě Španělska zapříčinil sběr jmelí, jehož obliba jako symbolu Vánoc pronikla z anglosaských či německy mluvících zemí na Pyrenejský poloostrov teprve v 60. letech 20. století.

Další přežití tetřeva hlušce v ČR závisí na osudu poslední životaschopné populace druhu osidlující národní park Šumava. Tetřevi si oblíbili místa s vývratěmi, tlejícím dřevem, zmlazením i s několik metrů vysokými smrky. Přitom jen 17 % z cel-

kové rozlohy národních parků Šumava a Bavorský les poskytuje tetřevovi vhodné prostředí.

Kampaň *Tetřev hlušec – pták roku 2012* podpořila Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Vojenské lesy a statky ČR, s. p., Českomoravská myslivecká jednota, Klub ekologické výchovy, Ochrana fauny ČR a ORNIS Muzea Komenského v Přerově. Výpravnou brožuru přibližující bionomii a ochranu druhu lze zdarma získat na adrese: Česká společnost ornitologická, Na Bělidle 34, 150 00 Praha 5–Smíchov, tel./fax 274 866 700, e-mail csob@birdlife.cz nebo si ji stáhnout na adrese http://bigfiles.birdlife.cz/Ptak_roku_2012.pdf.

Autor je poradcem ředitele AOPK ČR

Téměř všichni tetřevi hlušci upřednostňují na Šumavě polohy nad 1 000 m. n. m.

Foto Alois Pavlíčko

SUMMARY

Why the Western Capercaillie Has Been Declared in the Czech Republic as the Bird of the Year 2012?

The Czech Society for Ornithology (CSO), in collaboration with other partners including the Nature Conservation Agency of the Czech Republic, declared the Western Capercaillie (*Tetrao urogallus*) as the

Bird of the Year 2012. More than 90% of the Capercaillie population inhabiting the Czech Republic is harboured by the Šumava/Bohemian Forest Mts. The rest of the national population is substantially fragmented in a few mountains: some of them are inhabited by individual birds. Therefore, the only viable population of the relatively robust bird, renowned for its mating display has been preserved in the Šumava/Bohemian Forest Mts. National Park. Consequently, the Capercaillie survival in the Czech Republic strongly depends on nature management in the largest Central European forest.

Nový areál Mladečských jeskyní

Drahomíra Coufalová

V rámci zahájení hlavní turistické sezony byl 2. dubna 2012 slavnostně otevřen nový vstupní areál a expozice Mladečských jeskyní. Rozsáhlou a náročnou rekonstrukcí, kterou v září 2010 zahájil současný provozovatel Správa jeskyní ČR, byl architektonicky cennému objektu navrácen jeho původní historický vzhled z období počátku minulého století a zároveň bylo vybudováno nové zázemí pro provoz i návštěvníky. V rekonstruované budově je umístěna aktualizovaná vstupní část expozice cromagnonského člověka.

Mladečský kras představuje nevelké území devonských vápenců s krasovými jevy v okolí obce Mladeč, asi 4 km západně od Litovle v CHKO Litovelské Pomoraví. Nejznámějším krasovým jevem jsou zde světově známé Mladečské jeskyně, mimořádně významná archeologická a paleontologická lokalita, objevená v letech 1824–1828 během otvorky lomu pro těžbu vápence na stavbu silnice z Olomouce do Mohelnice.

V roce 1911 zakoupila jeskyně od vlastníka pozemků Aloise Nevrlého Krajinská muzejní společnost v Litovli a na počátku 20. století zde postavila turistickou budovu ve stylu známého slovenského architekta Dušana Jurkoviče. Budova dosud neprošla žádnou větší rekonstrukcí, převážně v padesátých a sedmdesátých letech 20. století však byla „vylepšena“ vesměs necitlivě provedenými dostavbami.

V rámci rozsáhlé rekonstrukce byly odstraněny všechny dostavby a přístavby, které znehodnocovaly původní vstupní objekt hrázdné budovy z roku 1918. Na přístupovém schodišti bylo odbouráno obvodové kamenné zdivo původní dílny včetně stropu, který sloužil jako terasa před vstupem do jeskyně, byla provedena výměna dřevěných trámů za ocelové prvky mezi prvním a druhým nadzemním podlažím. Dostavba sociálního zařízení, bytu správce a provozního zázemí

Provozní budova po rekonstrukci

včetně přednáškové místnosti byla navržena tak, aby masou i vzhledem nekonkurovala původní hrázděné budově, která kopíruje skalní masiv a je oddělena od vstupního objektu. S ohledem na historický objekt i na stávající provoz byla provedena výměna oken, vstupních i interiérových dveří, nově byly provedeny rozvody elektroinstalace, slaboproudu, vytápění, vody, plynu a kanalizace. Prostor mezi hrázděnou provozní budovou a dostavbou sociálního zařízení byl zastřešen lehkou prosklenou střechou, která

vizuálně nepropojuje oba objekty a zároveň navazuje na nový východ z jeskyně. Ten vznikl z původního sklepení, kde byly odstraněny zděné příčky, staré betony, snížena podchodná výška a provedena celková očista skalních stěn od starých nátěrů. Nově byly vybudovány chodníky se schodištěm, nasvícení prostoru, kam byly umístěny informační panely zaměřené na objevy a historii Mladečských jeskyní. Do původního vstupního vestibulu byla vrácena expozice s obměnou exponátů podle návrhu a scénáře Ludka

Seitla, představující nejstarší osídlení a přírodní prostředí starých čtvrtohor.

Proměnou prošly i nezastavěné části pozemku. Vymezené plochy pro veřejnost před vstupním objektem jsou vydlážděny mozaikovou dlažbou, před objektem dostavby je zatravněná plocha s vymezeným pojízdným pruhem z vegetačních dlaždic. Nově byla vybudována terasa s vyhlídkou a velkým nápisem Mladečské jeskyně, s prosklenou výplní a novým zábradlím podél celého areálu.

Projektovou dokumentaci vypracoval Ateliér David z Liberce a samotnou realizaci stavby prováděla na základě výběrového řízení firma Stavos, a. s., Brno.

Smyslem rekonstrukce je prezentovat jeskyni návštěvníkům jako unikátní přírodní výtvar bezprostředně spojený s pravěkým osidlováním krajiny. Význam lokality spočívá především v jejím poslání jako rituálního pohřebiště cromagnonského člověka doby středního paleolitu před více než 31 000 lety. Jedná se zároveň o nejsevernější sídliště moderních lidí rodu *Homo sapiens sapiens* v Evropě, významné množstvím kosterních pozůstatků i nálezy unikátních kostěných hrotů oštěpů, tzv. „hrotů mladečského typu“ z období kultury aurignacienu. Tomuto významu je podřízena i expozice ve vstupní a výstupní části areálu i připravovaná expozice uvnitř vlastní jeskyně.

Fotografie Jan Flek
Drahomíra Coufalová
vedoucí Správy Mladečských jeskyní

Pohled do nové vstupní expozice

SUMMARY

Coufalová D.: A New Facility in the Mladeč Caves

The Mladeč Caves are an important speleological and particularly archaeological site, because of a ritual burial ground of anatomically modern humans *Homo sapiens sapiens* from the Upper Palaeolithic Age (more than 31,000 years ago) found there. The site is the

European northernmost one, harbouring plenty of skeletal remnants as well as human products (e.g., stone instruments, fireplaces, etc.). The Mladeč Cave Administration has step-by-step implemented measures aiming at improved presentation of the caves to the public as a cave of the Cro-Magnon man. The measures include, *inter alia*, restoration of an entrance facility with a building in the style of the famous Slovak architect Dušan Jurkovič. In the building, there is an updated exposition on the Cro-Magnon man.